

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ “ΚΕΙΜΕΝΟ 1”

«Είναι θεμελιακό ανθρώπινο δικαίωμα το υγιές φυσικό περιβάλλον;»

«Βασιζόμαστε στη φύση για την επιβίωσή μας»

«Η υγεία μας εξαρτάται από την υγεία του πλανήτη μας. Εμείς οι άνθρωποι βασιζόμαστε στη φύση για την επιβίωση και τη διατήρηση της πνευματικής και ψυχικής σταθερότητάς μας, οι ενέργειές μας όμως έχουν διαταράξει τη φυσική ισορροπία της Γης» δηλώνει η Patricia Zurita, γενική διευθύντρια της BirdLife International.

«Υπήρξαν και στο παρελθόν προσπάθειες να συμπεριληφθεί το δικαίωμα σε ένα υγιές περιβάλλον», λέει η Melanie Heath, διευθύντρια Επιστήμης και Πολιτικής της BirdLife International. «Σήμερα ελπίζουμε ότι η βαρύτητα της πανδημίας αποτελεί ένα αρκετά δυνατό σοκ αφύπνισης για τα Ηνωμένα Έθνη και τους πολίτες του κόσμου, ώστε να ενώσουν τις δυνάμεις τους προκειμένου να αποκαταστήσουν τη φύση και να μας προστατέψουν από παρόμοιες κρίσεις στο μέλλον».

«Το Άρθρο 31 θα αποτελέσει ένα δώρο για τον κόσμο και τις γενιές του μέλλοντος» δηλώνει η Asunción Ruiz, γενική διευθύντρια της SEO/BirdLife, Εταίρου της BirdLife στην Ισπανία. «Αντί να διδαχτούν από την κρίση του κορονοϊού, ορισμένοι ηγέτες την χρησιμοποιούν κυνικά ως δικαιολογία για να ανατρέψουν μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος. Η κατοχύρωση ενός υγιούς φυσικού περιβάλλοντος ως ιερό ανθρώπινο δικαίωμα θα αποτελέσει ένα επίτευγμα που θα ευεργετήσει την ανθρωπότητα για τους επόμενους αιώνες – και είναι ο μόνος τρόπος να επιτύχουμε τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ».

Πώς τίμησαν τα Ηνωμένα Έθνη την Παγκόσμια Ημέρα της Γης; «Αξιοποιώντας τη δύναμη που έχει η φύση για να θεραπεύει τον εαυτό της», τιτλοφορείται το κείμενο που αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα τους (<https://stories.undp.org/on-earth-day-harnessing-the-power-of-nature-to-heal-herself>), όπου και αναδεικνύονται οι οικοσυστημικές λειτουργίες που προσφέρει αφιλοκερδώς η φύση ως το καλύτερο μέσο για την προστασία της υγείας όχι φυσικά μόνο του πλανήτη αλλά και των ανθρώπων, μέσα από παραδείγματα χωρών που αξιοποιούν τη δύναμη της Μητέρας Γης για την αυτοθεραπεία της - πρακτικές βιώσιμης διαχείρισης και προστασίας των οικοτόπων που φιλοξενούν στα εδάφη τους-, προκειμένου να προστατεύσουν τις κοινωνίες τους από τις επιπτώσεις των παγκόσμιων κρίσεων, όπως και αυτή που αντιμετωπίζουμε του Covid-19.

«Η μητέρα φύση μας έχει δώσει όλα τα εργαλεία που χρειαζόμαστε για να προστατεύσουμε την ανθρωπότητα από τη βίαιη και απειλητική για την ανθρώπινη ζωή εξάπλωση ιογενών πανδημιών, την άνοδο της στάθμης των θαλασσών, τα ακραία καιρικά φαινόμενα, τη ραγδαία αύξηση της θερμοκρασίας, τους υποβαθμισμένους οικοτόπους, τις ανεξέλεγκτες πυρκαγιές και άλλες ακόμη καταστροφές που δημιούργησε η απόλυτη πλεονεξία, απληστία του ανθρώπινου είδους. Αν ακούγαμε..

Ενα από τα καλύτερα εργαλεία που έχουμε στα χέρια μας είναι τα ίδια οικοσυστήματα που καταστρέφουμε», καταλήγει ο προλογισμός.

Η γνωστή για το εξαιρετικό έργο και προσφορά της, Τζέιν Γκούντολ, πρωτευοντολόγος ανθρωπολόγος που από το 1960 μελετά στο πεδίο την συμπεριφορά πρωτευόντων θηλαστικών και είναι υπεύθυνη για τη διάσωση και προστασία ιδιαίτερα των χιμπατζήδων της Τανζανίας, στα 86 χρόνια της, ενώ και αυτή βιώνει την αναγκαστική απομόνωση στο σπίτι της, χαιρέτισε την Παγκόσμια Ημέρα της Γης με την πρεμιέρα του καινούργιου ντοκιμαντέρ - απολογισμού του έργου της, «Jane Goodall: The Hope» (Παραγωγή National Geographic στο Nat Geo, Nat Geo WILD and Nat Geo Mundo) που φέρει το όνομά της και μια λέξη ακόμη που χαρακτηρίζει την πορεία της. Hope, ελπίδα. Σε συνέντευξή της (στην Jessie Wade του IGN) δηλώνει:

«Δουλειά μου είναι τώρα να προσπαθώ να αφυπνίσω τους ανθρώπους, να τους βοηθήσω να καταλάβουν το γεγονός ότι, αν συνεχίσουμε να ψηφίζουμε υπέρ της οικονομικής ανάπτυξης εις βάρος της προστασίας του περιβάλλοντος, τότε καταστρέφουμε το μέλλον μας. Θα εξαφανιστούμε ως είδος αν συνεχίσει να υφίσταται η υπερθέρμανση του πλανήτη».

Απόσπασμα από το άρθρο «Είναι θεμελιακό ανθρώπινο δικαίωμα το υγιές φυσικό περιβάλλον;» της Βάση Παναγοπούλου, που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα efsyn.gr

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

<https://www.athensvoice.gr/sites/default/files/v-3775.jpg>

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ο Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος (γεν.1930), ένας από τους πιο σημαντικούς πεζογράφους της εποχής μας, αποτυπώνει μια ελληνική επαρχία ασφυκτική, που προσπαθεί να μοιάσει στο κέντρο χάνοντας την ταυτότητά της. Στο έργο του «Οβολός» το περιβάλλον είναι «εκσυγχρονισμένο», αλλά η φύση επιμένει και λειτουργεί ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν, τη ζωή και τον θάνατο.

Η μάνα μου σήκωσε τα άδεια πιάτα από το τραπέζι.

- Σου άρεσε το φαγητό; με ρώτησε.

- Παίρνεις πάντα το ωραιότερο μέρος, της είπα.

- Τηλεφωνώ στον Κώστα, απέναντι, κι όταν έχει κατσικάκι μου στέλνει το λαιμό και τη σπάλα. Την ώρα που την αποχαιρετούσα στην εξώπορτα, έβαλε το χέρι στην τσέπη της ρόμπας της — ακριβώς όπως παλιά, όταν εξοικονομούσε λίγα χρήματα και μας έδινε για χαρτζηλίκι.

- Παρ' τα αυτά, μου λέει με χαμηλωμένο κεφάλι, εσύ χρησιμοποιείς λεωφορεία. Ήταν τρία εισιτήρια των αστικών συγκοινωνιών. Κατάλαβα τη σημασία της προσφοράς: η μάνα μου μου δήλωνε πως δεν μπορούσε, πλέον, να ανέβει σε λεωφορείο. Πράγματι, την ίδια εκείνη άνοιξη αρρώστησε και, ξαφνικά, πέθανε τα ξημερώματα. - Εγώ φεύγω, μου είχε πει την παραμονή το βράδυ στο νοσοκομείο.

[...]

Κατεβήκαμε όλοι στον Πύργο, όπου και ο οικογενειακός μας τάφος. Προηγείτο το φέρετρο, και ακολουθούσαμε εμείς.

Μέχρις ότου έρθει η ώρα της κηδείας, άρχισα να τριγυρνώ στα περίξ του νεκροταφείου. Στις άκρες των ελαιώνων, δίπλα από τη σιδηροδρομική γραμμή, έβλεπα με έκπληξη κόκκινες ανεμώνες, που δεν θυμόμουν να υπήρχαν, όταν παιδιά ζούσαμε στο κοντινό χτήμα.

Έφθασα και σε αυτό. Δεν είχε απομείνει, φυσικά, τίποτα. Το πουλήσαμε στην Κατοχή και τώρα είχε καταντήσει ένας γύφτικος οικισμός, εντός σχεδίου πια. Μια μπουλντόζα άνοιγε έναν ακόμη δρόμο. Προχώρησα προς το μέρος όπου βρισκόταν το πατρικό μου. Ήταν μεσημεράκι, και επικρατούσε μια περίεργη ερημιά, ίσως γιατί όλοι κοιμόντουσαν, ή απουσίαζαν. Βρήκα το παλιό μου σπίτι αγνώριστο, με προσθήκες από τσιμεντόλιθους και αλουμιένιες πόρτες. Από τα δέντρα και τον κήπο δεν είχε μείνει ούτε δείγμα.

Ξαφνικά είδα τη μανταρινιά! Μέσα σε όλον αυτό το χαλασμό, είχε καταφέρει να επιβιώσει. Γέρικη, σχεδόν αιωνόβια, με καταφαγωμένον τον κορμό και τα κλαδιά της χωρίς φύλλα, διατηρούσε ακόμη αρκετούς καρπούς, κάτι πολύ μικρά μανταρινία, ίδια με εκείνα που έκανε και τότε, όταν σκαρφάλωνα επάνω της την άνοιξη κι έκοβα τα φρούτα της.

Τα καλοκαίρια με τις ζέστες υπέφερε πολύ. Αγωνιζόμουν να την διατηρήσω στη ζωή: δεν είχαμε αρκετό νερό, αλλά όταν μπορούσα της κουβαλούσα έναν δύο τενεκέδες να ξεδιψάσει. Πλησίασα με συγκίνηση, ένιωθα σχεδόν τύψεις για τα χρόνια της δίψας της. Πώς επέζησε, έτσι εγκαταλελειμμένη, τόσα καλοκαίρια; Είχα να την δω μισόν αιώνα ακριβώς και ουδέποτε την είχα θυμηθεί.

Έφαγα δυο τρία μανταρινία, έβαλα μερικά στη τσέπη μου, την χάιδεψα και έφυγα. Έσπευσα στο νεκροταφείο, όπου ήδη χτυπούσε πένθιμα η καμπάνα. Κατά τη διάρκεια της ακολουθίας, παρατηρώντας το πρόσωπο της μητέρας μου, σκεφτόμουν όλα εκείνα τα παρελθόντα. Αφαιρέθηκα, κι ήταν η γυναίκα μου που με προέτρεψε:

- Πήγαινε να φιλήσεις πρώτος τη μητέρα σου. Πλησίασα. Της άφησα το ματσάκι με τις κόκκινες ανεμώνες, της γλίστρησα στα χέρια τα τρία εισιτήρια του λεωφορείου και, χαϊδεύοντάς της το κρύο μάγουλο, της ψιθύρισα στο αυτί:- Μάνα, η μανταρινιά μας ζει!

(Από το Ο Οβολός και άλλα διηγήματα, 2004)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α:

A.1. «Εμείς οι άνθρωποι βασιζόμαστε στη φύση για την επιβίωση και τη διατήρηση της πνευματικής και ψυχικής σταθερότητάς μας...» Να σχολιάσετε και να τεκμηριώσετε το παραπάνω απόσπασμα σε περίπου 120 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β:

B.1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το «Κείμενο 1», τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος :

1. Η Πανδημία αφύπνισε τους πολίτες σε όλον τον κόσμο, να ασχοληθούν σοβαρά με την προστασία του περιβάλλοντος.

2.Ο κοροναϊός, χρησιμοποιήθηκε από ορισμένους ηγέτες κρατών χρησιμοθηρικά(με επιδίωξη το συμφέρον) ,ώστε να περιορίσουν κατά ένα πολύ μεγάλο βαθμό τα μέτρα προστασίας , που είχαν λάβει για το περιβάλλον.

3. Η κατοχύρωση ενός υγιούς φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί έναν από τους στόχους της Βιώσιμης Ανάπτυξης, που έχει θέσει ο Ο.Η.Ε.

4. Η Τζίν Γκούντολ, πρωτευοντολόγος ανθρωπολόγος διατείνεται ότι η υπερθέρμανση του πλανήτη είναι μεν πολύ σοβαρό ζήτημα, που ωστόσο δε θα μπορέσει να προκαλέσει τον αφανισμό του ανθρώπινου είδους.

5.Η απληστία του ανθρώπου και η ακόρεστη δίψα του για κέρδος έχει οδηγήσει σε ραγδαίες και καταστροφικές εξελίξεις απέναντι στο φυσικό περιβάλλον.

Μονάδες 10

Β.2.α. Να εντοπίσετε τρία στοιχεία διακειμενικότητας στο “ΚΕΙΜΕΝΟ 1”. Ποιός πιστεύετε ότι είναι ο σκοπός ,που εξυπηρετούν και χρησιμοποιούνται από τη συγγραφέα;

Μονάδες 8

Β.2.β. Να δώσετε τον τρόπο και τα μέσα πειθούς , που εντοπίζετε στην πέμπτη παράγραφο του “ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1”: «Η μητέρα φύση μας... καταλήγει ο προλογισμός» .Στη συνέχεια, να σχολιάσετε τη λειτουργία του α΄ πληθυντικού προσώπου.

Μονάδες 7

Β.3. Ποιό είναι κατά τη γνώμη σας το κεντρικό θέμα του σκίτσου; Να τεκμηριώσετε τη θέση σας σε περίπου 80-100 λέξεις. Έπειτα, να δώσετε έναν τίτλο που λειτουργεί συνυποδηλωτικά στο λόγο.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ:

Γ.1. Να εντοπίσετε δύο βασικούς αφηγηματικούς τρόπους ,που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στο ΚΕΙΜΕΝΟ 3. Έπειτα να σχολιάσετε τη λειτουργία τους.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ:

Με αφορμή μια διεθνή συνάντηση κρατών, για την αντιμετώπιση της περιβαλλοντικής μόλυνσης καλείστε ως εκπρόσωπος της χώρας σας να εκφωνήσετε μια εισήγηση, προσπαθώντας να προβάλλετε τους λόγους , που έχουν επιτείνει την οικολογική καταστροφή. Στην πορεία, καταδείξετε τρόπους αντιμετώπισης, που οφείλει να εφαρμόσει ,τόσο ο καθένας ατομικά, όσο και οι εκάστοτε κυβερνήσεις(350-450 λέξεις).

